

dem imod Mødbeviser og saaledes at danne sig en fast Overbeviisning om det Rette i Sagen. Lovgivningen kjender i saa Henseende ingen Begrænsning, intet Måal for Dommerens Overbeviisning, uden det, at han skal kunne gjøre Rede for sin Anskuelse af Sagen — at den altsaa ikke maa hvile i et regelløst, subjectivt Skjøn, og den enkelte negative Indskrænkning, som fremgaaer deraf, at Loven ikke anerkjender, at et egentligt Vidnebeviis kan fremgaae af mindre end tvende lovgylbdige Vidners Forklaring — Noget, hvorved jo ingenlunde ubelufkes, at det ufuldstændige Vidnebeviis kan finde saadan Understøttelse i andre Kjendsgjerninger, at det i Forening med dem kan virke fuld Overbeviisning og give Dom.

Da det nu ingenlunde er Lovudkastets Mening at ville sætte det subjective Skjøn paa Dommersædet, har den større Frihed, som § 41 skulde føre med sig i denne Retning, egentlig kun den Betydning at ophæve Lovens Regel i 1—13—1, at Vidne er ei mindre end to Personer, overeensstemmende og udi een Ting. Men stilles Spørgsmaalet derhen, om denne Bestemmelse skal ophæves, turde det vel være, at man allerede i og for sig vilde finde overveitende Betænkelse ved at ophæve hiin Aarhundreder gamle Sætning i Dansk Ret og i dens Sted ligefrem at udtale, at i Fremtiden et enkelt lovgylbdigt Vidne skulde kunne afgive fuldt Beviis. Man vilde uden Tvivl finde det mere stemmende med Forholdets almindelige Natur og Erfaringens Udsagn, kun at tillægge det enkelte Vidnes Forklaring den Betydning, som det allerede nu har i vor Retsforfatning, at det kan virke fuld Afgjørelse af Sagen, naar den understøttes af andre under Sagen oplyste Omstændigheder. Men i Særdeleshed vilde man vist ansee det som mere end besynderligt, at ophæve den gamle Lovregel for de forholdsviis saa Sager, der ville komme til Paakjendelse ved Søs og Handelsretten i Kjøbenhavn, men lade den blive staaende for alle andre Domstole og Sager over hele Landet — Noget, der ikke vilde kunne finde sit Forsvar deri, at den nye Domstols hele Organisation og Omgang med Vidneforsælen skulde byde afgjørende Garantier for rigtigere og bedre Opfattelse af Vidnets Udsagn end den, der er mulig efter vore

Domstoles nærværende Indretning. Dette vil nemlig ingenlunde altid være Tilfældet. Lovforslaget bestemmer saaledes (§ 35), at Vidneforsælen skal foregaae efter Lovgivningens almindelige Regler. Den vil saaledes stee efter skriftlige Dvæstioner og ved Tilførsel til Protokollen af Vidnernes Svar, hvorved det umiddelbare og levende Indtryk allerede vil lide noget Afbræk; men det kan derhos, da den endelige Forhandling imellem Parterne i Regelen ikke vil foregaae samme Dag som Vidneforsælen, let stee, at der vil komme til at ligge længere Tid imellem Vidneforsælen og Dommens Afgjættelse, og hvad der er det Væsentligste, Vidneforsælen behøver efter Udfæstet, end ikke i de større Sager, at være foregaaet i Overværelse af alle de Dommere, der endelig skulle paa domme Sagen (§§ 8 og 35). I saadanne Tilfælde vil det saaledes, ligesom nu, kun være muligt at tage Hensyn til Vidnets protokollerede Svar.

Det maa derhos vel erindres, at Lovforslaget ikke har gjort Søs og Handelsrettens Medlemmer til endelige Dommere over Sagens Factum, men at Sagen i sin Heelhed til Prøvelse skal kunne forelægges Høiesteret, der aldrig vil kunne tage Hensyn til Andet, end hvad der har faaet sit Udtryk i Sagens Acter. Naar denne Betragtning allerede har Betydning med Hensyn til Spørgsmaalet, om hvorvidt det vilde være rigtigt at bestemme, at et enkelt Vidnes Forklaring i og for sig skulde kunne afgive fuldt Beviis, vil det derhos lettelig sees, at den fører meget videre, idet det overhovedet er en Umulighed, at Sagerne i sidste og endelige Instants skulde kunne paa dommes efter andre Regler end dem, der gjælde for det Tribunal, hvis Dom skal prøves. Det er af sig selv indlysende, at Høiesteret, der ikke har Andet for sig end Acterne, ikke vil være istand til at tage Hensyn til de Omstændigheder og Forhold, som formeentlig skulle gjøre det muligt for Dømmerne i første Instants at udtale et frit Skjøn over Sagen. Jo fyldigere og indholdsrigere den mundtlige Forhandling overhovedet maatte blive, jo større Udbytte den maatte afgive til Sagens fulde Belysning, desto magrere og indholdslosere vilde de skrevne Acter blive, der ene komme til den høieste Dom-